

POSUDEK ŠKOLITELE NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI HELENY VYKOUKALOVÉ „SROVNÁNÍ VYBRANÝCH MODELŮ VYROVNÁVÁNÍ A EXTRAPOLACE KŘIVKY ÚMRTNOSTI“

Bakalářská práce Heleny Vykoukalové „Srovnání vybraných modelů vyrovnávání a extrapolace křivky úmrtnosti“ má celkový rozsah 65 stran. Textová část práce má standardní strukturu a je rozdělena do pěti základních kapitol včetně úvodu a závěru. Doplnují ji přehled použitých zkratk, seznamy obrázků, tabulek, použité literatury a datových zdrojů.

Řešené téma je bezesporu velmi aktuální, což vyplývá především z faktu, že jeho zpracování může přispět k výběru nejvhodnějších modelů při vyrovnávání a extrapolaci křivek intenzity úmrtnosti podle věku a pohlaví v zemích s odlišným úmrtnostním režimem. Hlavním cílem předložené práce byla statistická analýza vhodnosti šesti úmrtnostních modelů (Gompertz, Gompertz-Makeham, Coale-Kisker, Heligman-Pollard, Kannisto a Thatcher), které jsou implementovány v aplikaci pro konstrukci úmrtnostních tabulek DeRaS, která byla vytvořena na půdě naší katedry. Uvedená analýza byla provedena s využitím datových zdrojů projektu The Human Mortality Database v souboru 37 vyspělých zemí.

V úvodu práce autorka prezentuje důvody pro výběr zpracovávané problematiky a diskutuje použitou literaturu. V následující kapitole prezentuje datové zdroje a popisuje hlavní funkce aplikace DeRaS, která se stala pro Helenu Vykoukalovou hlavním pracovním nástrojem. Poslední kapitola teoretické části práce přináší kromě popisu v práci použitých úmrtnostních modelů také stručný přehled existujících ukazatelů vhodných při jejich hodnocení, z kterých bylo vybráno tzv. Akaikeho informační kritérium. Jádrem hodnocené práce je kapitola čtvrtá, kde se autorka pokusila naplnit hlavní cíle práce prostřednictvím dvou typů hodnocení. Nejdříve poněkud nelogicky analyzuje vhodnost uvedených modelů dle skupin zemí vymezených na základě dostupnosti jejich dat v databázi HMD, následně uvedené hodnocení již smysluplněji vztahuje ke skupinám zemí vymezených na základě jejich celkové intenzity úmrtnosti vyjádřené ukazatelem naděje dožití při narození. Určitým problémem tohoto přístupu je skutečnost, že autorka bere u jednotlivých zemí v potaz údaje za všechny disponibilní roky. Závěrečná kapitola poněkud méně přehledně sumarizuje získané poznatky,

Helena Vykoukalová při zpracování tématu projevila hluboký zájem o zvolené téma, iniciativu a samostatnost. Z hodnoceného textu je patrné, že zvládla studované téma na dobré úrovni, že je schopna dostupná data jak vhodně analyzovat, tak i korektně interpretovat. Posuzovaná práce není prostá nedostatků a chyb, nicméně za jediný významný obsahový problém považují absenci „optimálního“ hodnocení úmrtnostních modelů jako kombinace hodnocení analyzovaných zemí podle celkové intenzity úmrtnosti a kalendářního času. Poněkud slabší je formální stránka práce, která se projevuje na mnoha místech práce výskytem nejasných či zmatečných formulací, které snižují srozumitelnost předloženého textu. Slabší stránkou je i nezvládnuté formátování tabulek, v některých případech doprovázené jejich nevhodným umístěním v textu. Na tomto místě bohužel musím konstatovat, že autorka byla na uvedené nedostatky upozorněna, bohužel je pravděpodobně z důvodu časové tísně při finalizaci práce již nestihla odstranit.

Uvedené výtky částečně devalvují úsilí vynaložené na zpracování prezentovaného tématu a získání dostatečně zajímavých a v zásadě originálních výsledků. Přesto se domnívám, že právě s ohledem především na obsahovou stránku textu splňuje bakalářská práce studentky Heleny Vykoukalové „Srovnání vybraných modelů vyrovnávání a extrapolace křivky úmrtnosti“ základní požadavky na bakalářskou práci z demografie a proto ji doporučuji přijmout k obhajobě.

V Praze dne 29. 8. 2014

RNDr. Boris Burcin, Ph.D.
školitel